

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2011

Vragen van het lid **Marijnissen** (SP) aan de Minister-President over *de aanwezigheid van de Nederlandse kabinetsdelegatie op het World Economic Forum in Davos*: (ingezonden 18 januari 2023).

Antwoord van Minister **Schreinemacher** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking), mede namens de Staatssecretaris van Financiën (ontvangen 27 maart 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1512.

Vraag 1

Met welk doel gaat de Nederlandse kabinetsdelegatie naar het World Economic Forum 2023 in Davos?¹

Antwoord 1

De jaarlijkse vergadering van het World Economic Forum biedt een goede gelegenheid om in gesprek te gaan met politici, academici, journalisten en vertegenwoordigers van internationale organisaties, ngo's en het bedrijfsleven over belangrijke en actuele thema's. De vergadering biedt een mooie kans om nieuwe inzichten te delen en ervaringen uit te wisselen bij de aanpak van wereldwijde vraagstukken.

Vraag 2

Welke afweging heeft het kabinet gemaakt om überhaupt naar het World Economic Forum te gaan?

Antwoord 2

Het kabinet heeft de jaarlijkse vergadering bijgewoond omdat het World Economic Forum een nuttig platform is voor de uitwisseling van kennis en ideeën.

Vraag 3

Welke afwegingen zijn er gemaakt om met deze kabinetsdelegatie te gaan?

¹ Rijksoverheid, «Kabinetsdelegatie naar World Economic Forum in Davos», 12 januari 2023, Kabinetsdelegatie naar World Economic Forum in Davos | Nieuwsbericht | rijksoverheid.nl.

Antwoord 3

De kabinetsleden die zijn afgereisd naar Davos hebben een uitnodiging ontvangen van het World Economic Forum om de jaarvergadering bij te wonen.

Vraag 4

Op welke manier en tijdens welke momenten zijn deze afwegingen gemaakt? En door wie? Kunt u de stukken die ten grondslag liggen van deze afwegingen meesturen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

De uitgenodigde bewindspersoon beslist over het al dan niet aannemen van een uitnodiging van het WEF. Deze uitnodigingen zijn eerder met Uw Kamer gedeeld².

Vraag 5

Kunt u een overzicht geven welke bewindslieden tijdens welke sessies aanwezig zijn op het World Economic Forum?

Antwoord 5

In de bijlage treft u de volledige programma's aan van de Nederlandse bewindspersonen die bij de vergadering van het World Economic Forum aanwezig waren.

Vraag 6

Kunt u de verslagen van deze sessies toezenden inclusief een lijst van andere aanwezigen van de sessies waar een Nederlands bewindspersoon aanwezig was? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Van de programmasessies van het World Economic Forum worden in de regel geen verslagen gemaakt. De meeste sessies werden gelivestreamed en zijn terug te kijken via de website van het World Economic Forum³. Daarop staat bij elke sessie ook de deelnemerslijst vermeld. Enkele sessies hadden een vertrouwelijk karakter. Het WEF deelt de inhoud en deelnemerslijst om die reden niet.

Vraag 7

Kunt u een overzicht geven van de ontmoetingen van de Nederlandse bewindslieden met collega's, vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en economen?

Antwoord 7

In de bijlage treft u de volledige programma's aan van de Nederlandse bewindspersonen die bij de vergadering van het World Economic Forum aanwezig waren.

Vraag 8

Kunt u een overzicht geven van de totale kosten die de reis naar Davos van de Nederlandse kabinetsdelegatie met zich meebrengt? Gelieve uitgesplitst naar bewindspersoon.

Antwoord 8

In onderstaande tabel treft u de kosten voor verblijf van de delegatieleden aan. Voor de overige kosten, te weten de kosten omtrent de lijnvluchten van de Minister voor BHOS, de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, verwijs ik u naar de bestuurskosten. Een deel van de kabinetsdelegatie heeft voor de heen- en terugreis gebruik gemaakt van het regeringstoestel. Alle departementen hevelen sinds 2014

² Beantwoording van de vragen van het lid Van Houwelingen (FvD) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over het WEF (ingezonden 8 november 2022), Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 915.

³ <https://www.weforum.org/events/world-economic-forum-annual-meeting-2023/programme>

budget over naar I&W om de kosten van het regeringstoestel te dekken. Deze kosten worden dan ook niet meegenomen in de beantwoording van deze vraag.

De Staatssecretaris van IenW is per dienstauto naar Davos afgereisd. De kosten hiervan zijn niet meegenomen. Op de terugweg vloog de Staatssecretaris mee met het regeringstoestel.

De Minister van SZW en de Minister voor BHOS waren vanwege hun verantwoordelijkheden en afspraken langer aanwezig in Davos en vlogen daardoor niet mee met het regeringstoestel. De Minister van Buitenlandse Zaken vertrok eerder dan de rest van de delegatie vanwege een parlementaire verplichting waardoor hij voor de terugweg een lijnvlucht heeft genomen.

Bewindspersoon	Verblijf	Kosten (euro)
Rutte (AZ)	Hotel (1 overnachting)	€ 594,00
Kaag (FIN)	Hotel (1 overnachting)	€ 594,00
Hoekstra (BZ)	Hotel (1 overnachting)	€ 594,00
Schreinemacher (BZ)	Hotel (3 overnachtingen)	€ 1.462,00
Ollongren (DEF)	Hotel (1 overnachting)	€ 594,00
Van Gennip (SZW)	Hotel (3 overnachtingen)	€ 1.137,94
Heijnen (IenW)	Hotel (2 overnachtingen)	€ 796,00

Vraag 9

Heeft u kennis genomen van het nieuwe rapport van Oxfam Novib «Survival of the Richest»⁴ dat is gepubliceerd op dezelfde dag als de start van het World Economic Forum?

Antwoord 9

Ja.

Vraag 10

Wat is uw reactie op dit nieuwe rapport «Survival of the Richest»?

Antwoord 10

We zien dat de wereld sterk verandert. In 2019 waren wereldwijde armoede, ongelijkheid, kindersterfte en analfabetisme al bijna dertig jaar aan het dalen, maar mede door de COVID-19 pandemie, de oorlog in Oekraïne en de gevolgen van klimaatverandering nemen bestaande ongelijkheden weer toe. Rapporten zoals «Survival of the Richest», maar ook analyses van de Wereldbank en OESO onderstrepen dat beeld en zijn voor het kabinet een belangrijke bron van kennis om invulling te geven aan het beleid. Het kabinet onderschrijft de conclusie dat belastingen een belangrijke rol spelen in het adresseren van ongelijkheid. Daarom is ons beleid ook gericht op het aanpakken van onwettige geldstromen en belastingontwijking.

Vraag 11

Erkent u dat de groeiende ongelijkheid tussen aan de ene kant de rijkste 1% procent en aan de andere kant de rest van de wereldbevolking een probleem is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

Verminderen van armoede en ongelijkheid is één van de lange termijn hoofddoelen van het beleid voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS) van Nederland, zoals onder andere is vastgelegd in de beleidsnota «Doen waar Nederland goed in is»⁵.

Ongelijkheid kent een grote diversiteit aan oorzaken en verschijningsvormen, denk aan ongelijkheid tussen mannen en vrouwen, inkomensongelijkheid, ruraal-urbane verschillen, ongelijke toegang tot dienstverlening en digitale middelen/het internet (de «*digital divide*»). Als gevolg van COVID-19 zijn deze ongelijkheden op veel plaatsen toegenomen, en ontstaan nieuwe vormen,

⁴ Oxfam Novib, «Vermogen miljardairs steeg met \$ 2,7 miljard per dag, terwijl 1 op 10 mensen honger lijdt», 16 januari 2023, Vermogen miljardairs steeg met \$ 2,7 miljard per dag, terwijl... (oxfamnovib.nl).

⁵ Kamerstuk 36 180, nr. 1

zoals ongelijke toegang tot vaccins. Het kabinet beoogt dergelijke ontwikkelingen gericht te adresseren.

Zo heeft Nederland bijvoorbeeld haar inzet vergroot op het versterken van sociaaleconomische weerbaarheid van mensen in lage en middeninkomenslanden. Dat doen we o.a. via *cash transfer* en *safety net*-programma's.

Vraag 12

Erkent u dat deze groeiende ongelijkheid een politieke keuze is? Zo ja, welke politieke keuze bent u bereid te nemen om deze groeiende ongelijkheid in Nederland tegen te gaan?

Antwoord 12

Ongelijkheid staat breed in de schijnwerpers, niet alleen wereldwijd maar ook in Nederland. Het heeft ook de nadrukkelijke aandacht van het kabinet. Kansongelijkheid is een van prioriteiten van het kabinet binnen de brede welvaart.

Qua inkomensongelijkheid constateert het rapport «Inkomen verdeeld»⁶ dat sinds 1990 de inkomensongelijkheid vrijwel gelijk is gebleven, terwijl de ongelijkheid in primaire inkomens (marktinkomens) groter is en is toegenomen. De politieke invloed op de primaire inkomensongelijkheid is beperkt, terwijl de invloed daarvan op de inkomensongelijkheid groot is. Het is een politieke keuze om de secundaire inkomensongelijkheid beperkt te houden. Overigens heeft een bepaalde mate van scheefheid van de verdeling ook positieve effecten voor de samenleving als geheel. De scheefheid biedt een prikkel; het is een stimulans om te werken, talenten te benutten en te investeren in je eigen ontwikkeling. Mensen die hard werken, risico nemen of mooie innovaties bedenken, mogen daarvoor ook worden beloond. Qua vermogensverdeling is er meer ongelijkheid dan bij inkomens. Het IBO Vermogensverdeling dat op 8 juli naar uw Kamer is gestuurd heeft laten zien dat dit ten dele verklaarbaar is uit het feit dat vermogen gedurende de levensloop wordt opgebouwd: 40% van de scheefheid kan hiermee verklaard worden. Ook laat het rapport zien dat een scheve vermogensverdeling de negatieve effecten op kansongelijkheid in onze samenleving kan versterken.

Het kabinet treft maatregelen om ongelijkheid in inkomens en vermogens tegen te gaan zoals door de ophoging van het wettelijk minimumloon met ruim 10%⁷ en het aanpakken van belastingconstructies.⁸

Het kabinet zet ook in op kansongelijkheid in de toekomst door het op peil houden en verbeteren van sociale voorzieningen, waarbij onder meer de kwaliteit van onderwijs wordt verbeterd via ondersteuning voor docenten en de onderwijsketen. Om ervoor te zorgen dat elk kind optimaal kansen kan pakken, trekt het kabinet de komende jaren in totaal € 1 miljard uit. Het kabinet werkt aan een reactie op de motie Van Baarle⁹ waarin de regering verzocht wordt om interdepartementaal de samenhang te bewaken in de aanpak om tot kansongelijkheid te komen, en tevens hierbij indicatoren te gebruiken waarmee de kansongelijkheid in de tijd kan worden gevolgd.

Vraag 13

Heeft u – of andere leden van uw kabinet – deze ongelijkheid geagendeerd op het World Economic Forum? Zo ja, welke bewindspersonen hebben dit gedaan en op welke manier? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 13

Het thema ongelijkheid is bij verschillende sessies waaraan ik heb deelgenomen aan de orde geweest. Ook in diverse bilaterale ontmoetingen van diverse bewindspersonen is het onderwerp besproken. Specifiek ging het daarbij onder meer over leefbaar loon, het creëren van een inclusieve arbeidsmarkt, de toegang tot schoon drinkwater en inclusieve handel en economische ontwikkeling.

⁶ K. Caminada, E. Jongen, W. Bos, & F. Otten (Eds.), *Inkomen verdeeld, trends 1977–2019*. Heerlen / Leiden: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) / Universiteit Leiden, 2021

⁷ Kamerbrief toezending AMvB betreffende halfjaarlijkse indexatie en bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon, (Kamerstuk 29 544, nr. 1152).

⁸ Kabinetsreactie rapport IBO Vermogensverdeling, (Kamerstuk 36 200 IX, nr. 4).

⁹ Kamerstuk 35 925 XV, nr. 94

Vraag 14

Wat is uw reactie op het voorstel van Oxfam Novib om de rijkste 1% bijvoorbeeld tenminste 60% van hun inkomen aan belasting te laten betalen?

Antwoord 14

Het kabinet neemt de uitkomsten van het interdepartementale beleidsonderzoek (IBO) over fiscale onevenwichtigheden en de relatie met ongelijkheid tussen huishoudens serieus. Het kabinet heeft met het Belastingplan 2023 reeds een forse stap gezet en zet komende periode verdere stappen naar een evenwichtiger en neutraler belastingstelsel.

Een van de belangrijkste conclusies uit het IBO Vermogensverdeling is dat een onevenwichtig belastingstelsel bijdraagt aan ongelijkheid tussen huishoudens. Zo laat het IBO zien dat het inkomen uit vermogen relatief laag wordt belast ten opzichte van inkomen uit arbeid en op welke manier dit bijdraagt aan ongelijkheid tussen huishoudens. Het inkomen van de top 1% bestaat – anders dan het inkomen van andere huishoudens – voornamelijk uit inkomen uit vermogen.

Bij de voorjaarsbesluitvorming in 2022 heeft het kabinet reeds stappen gezet in het gelijker belasten van arbeid en vermogen en volgende stappen zijn gezet bij de besluitvorming richting Miljoenennota 2023. Dit heeft geleid tot een heel pakket aan maatregelen in het Belastingplan 2023, die de lasten op vermogen verzwaren, de lasten op arbeid verlichten, en daarmee de belastingdruk van verschillende type werkenden en type inkomen dichter bij elkaar brengen. Vanwege de samenstelling van het inkomen van de top 1% rijkste huishoudens ten opzichte van andere huishoudens is het zeer aannemelijk dat met de maatregelen van het Belastingplan 2023 de lastendruk van de top 1% meer toeneemt dan die van andere huishoudens. Daarnaast zet het kabinet in op het aanpakken van belastingconstructies waarvan met name de rijkste huishoudens kunnen profiteren. Hiertoe heeft het kabinet een taakopdracht van € 550 miljoen structureel ingeboekt. In de Voorjaarsnota 2023 wordt de eerste invulling van de aanpak van belastingconstructies gepresenteerd. Daarnaast wordt er hard gewerkt aan het stelsel van werkelijk rendement voor het vermogen in box 3, wat er voor zorgt dat inkomen uit box 3-vermogen gelijker wordt belast met ander inkomen. In de kabinetsreactie op de evaluatie van de Bedrijfsopvolgingsregelingen (BOR) is vervolgonderzoek aangekondigd. Dit vervolgonderzoek loopt momenteel en wordt uiterlijk voor de zomer afgerond. Tussentijdse conclusies neemt het kabinet mee in de voorjaarsbesluitvorming.

Vraag 15

Wat is uw reactie op het voorstel van Oxfam Novib om een eenmalige solidariteitsbelasting en belasting op excessieve winsten door bedrijven die profiteren tijdens wereldwijde crises in te voeren?

Antwoord 15

Winst is reeds belast met vennootschapsbelasting, waarbij bij een hogere winst ook meer vennootschapsbelasting is verschuldigd. In de huidige zeer uitzonderlijke omstandigheden heeft de Europese Commissie zich genoodzaakt gezien in te grijpen. Hiervoor was breed draagvlak onder de lidstaten. Het kabinet onderschreef deze noodzaak en heeft daarom voor de fossiele sector de Wet tijdelijke solidariteitsbijdrage ingevoerd voor 2022 en in het Belastingplan 2023 de cijns in de Mijnbouwwet voor 2023 en 2024 verhoogd. Een algemene wettelijke grondslag creëren voor een overwinstbelasting is niet mogelijk. Een belasting bestaat in de basis uit een subject (belastingplichtige), een object (de grondslag waarover wordt geheven) en een tarief. De grondslag voor een belasting is de formele wet waarin dit alles duidelijk staat. Dat volgt ook uit artikel 104 van de Grondwet, dat voorschrijft dat belastingen van het Rijk worden geheven uit kracht van een wet. Zonder dat duidelijk is (1) welke doelgroep moet worden belast, (2) welke overwinst moet worden belast en vervolgens (3) tegen welk tarief het moet worden belast, is het niet mogelijk een wettelijke grondslag te creëren. Daarmee kent het creëren van een grondslag dezelfde bezwaren ten aanzien van de afbakening van belastingplichtigen, de vraag wat overwinst is en de uitvoerbaarheid, als eerder al uitgebreid toegelicht in brieven aan de Tweede

Kamer op 29 september 2021 en 1 juli 2022 ten aanzien van een solidariteitsheffing.¹⁰

Vraag 16

Heeft u kennis genomen van het volgende artikel uit de Volkskrant: «Samenzwering in de Alpen»: hoe de Great Reset een mondiale complottheorie over werelddominantie werd?»¹¹

Antwoord 16

Ja.

Vraag 17

Erkent u dat het World Economic Forum een broedplaats is voor neoliberale ideeën?

Antwoord 17

Het doel van het World Economic Forum is om kennis en ideeën uit te wisselen in de aanpak van wereldwijde problemen, zoals armoede, ongelijkheid, klimaatverandering of de Russische invasie in Oekraïne. De ideeën worden uitgewisseld tussen politici, academici, journalisten en vertegenwoordigers van internationale organisaties, het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven. Omdat de deelnemers verschillende achtergronden, kennis, en overtuigingen hebben, zijn de ideeën uiteenlopend en niet gebaseerd op één specifiek gedachtegoed.

Vraag 18

Kunt u begrijpen dat de Nederlandse kabinetsdelegatie op het World Economic Forum veel ergernis oproept bij de Nederlandse bevolking, omdat het immers gaat om een willekeurig gezelschap dat zich met hoge (reis)kosten afzonderd in een luxe Zwitsers resort?

Antwoord 18

Het is begrijpelijk dat mensen willen weten wat er bij de jaarlijkse vergadering van het World Economic Forum gebeurt en waarom een Nederlandse kabinetsdelegatie daaraan deelneemt.

Voor de reden waarom een kabinetsdelegatie aan de jaarvergadering van het World Economic Forum heeft deelgenomen, verwijs ik u naar het antwoord op vraag 1.

De meeste sessies waaraan leden van het Nederlandse kabinet hebben deelgenomen werden gelivestreamed en zijn terug te kijken via de website van het World Economic Forum (zie ook het antwoord op vraag 6).

In de bijlage treft u de volledige programma's aan van de Nederlandse bewindspersonen die bij de vergadering van het World Economic Forum aanwezig waren.

Vraag 19

Wat is democratische legitimiteit van deze top?

Antwoord 19

De jaarlijks vergadering van het World Economic Forum is bedoeld voor de uitwisseling van kennis en ideeën over actuele maatschappelijke vraagstukken tussen politici, academici, journalisten en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, internationale organisaties en ngo's. Tijdens de jaarlijkse vergadering van het World Economic Forum vindt geen politieke besluitvorming plaats.

¹⁰ Kamerstuk 35 420, nr. 403 en Kamerstuk 32 140, nr. 134

¹¹ Peter Giesen, ««Samenzwering in de Alpen»: hoe de Great Reset een mondiale complottheorie over werelddominantie werd», 16 januari 2023, «Samenzwering in de Alpen»: hoe de Great Reset een mondiale complottheorie over werelddominantie werd (volkskrant.nl).